

СОВЕТ КЛЯУШСКОГО СЕЛЬСКОГО
ПОСЕЛЕНИЯ МАМАДЫШСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ул.Октябрьская, д.16, д.Пойкино,
Мамадышский район,
Республика Татарстан, 422142

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
МАМАДЫШ МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫ КЕЛӘҮШ АВЫЛ
ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ

Октябрь ур., 16 ичә йорт, Пойкино авылы,
Мамадыш районы,
Татарстан Республикасы, 422142

тел.(факс): (85563) 3-89-19; e-mail: Kls.Mam@tatar.ru, www:mamadysh.tatarstan.ru

Решение

“16” март 2021 ел

Карап

№ 1-6

«Татарстан Республикасы Мамадыш муниципаль районының Келәүш авыл
жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр керту турында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары
турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон,
«Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге
45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, «Татарстан Республикасы
Мамадыш муниципаль районы Келәүш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге
Уставын гамәлдәге законнарга туры китерү максатларында Татарстан
Республикасы Мамадыш муниципаль районы Келәүш авыл жирлеге Советы
КАРАР КАБУЛ ИТТЕ:

1. Татарстан Республикасы Мамадыш муниципаль районы Келәүш авыл
жирлеге Советының 2018 елның 18 июнендердәге 1-33 ичә номерлы каары белән
кабул итеп «Татарстан Республикасы Мамадыш муниципаль районының
Келәүш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставына күшымта нигезендә
үзгәрешләр кертергә.

2. Элеге каарарны законда билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәве уздыру өчен
жибәрергә.

3. Элеге каарарны дәүләт теркәвенә алынганнан соң, Мамадыш муниципаль
районының рәсми mamadysh.tatarstan.ru сайтында урнаштыру юлы белән
бастырып чыгарырга.

4. Элеге карап «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның
гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы
Федераль законның 44 статьясындагы 8 өлеше, «Татарстан Республикасы
Мамадыш муниципаль районының Келәүш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге

5. Элеге каарның үтәлеше буенча җаваплылыкны Мамадыш муниципаль районының Келәүш авыл жирлеге башлыгы Б.В.Ивановка йөклөргө.

Баилық, Татарстан Республикасы
Мамадыш муниципаль районы
Келәүш авыл жирлеге Советы рәисе

Б.В.Иванов

1 нче күшымта
Мамадыш муниципаль районы
Келәүш авыл жирлеге Советының
16 март 2021 ел, № 1-6 каарына
1 нче күшымта.

«Татарстан Республикасы Мамадыш муниципаль районының Келәүш авыл
жирлеге» муниципаль берәмлеке Уставына кертелүче үзгәрешләр

1. 5 статьяга түбәндәгө эчтәлекле 20 пункт өстәргә:

«20) Россия Федерациясе гражданлык законнары нигезендә үз белдеге белән төзелгән корылманы жимерү турында каар кабул итү, рөхсәтсез төзелгән корылманы жимерү яисә аны капиталь төзелеш объектларын рөхсәт ителгән төзүнен, реконструкцияләүнен жир белән файдалану һәм төзелеш алыш бару кагыйдәләрендә, территорияне планлаштыру документларында, яисә федераль законнарда билгеләнгән капиталь төзелеш объектлары параметрларына туры китерү турында каар кабул итү».

6 статьяның 1 өлешенә түбәндәгө эчтәлекле 16, 17 пунктлар өстәргә:

«16) участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә һәм аның гайлә әгъзаларына хезмәткәр күрсәтелгән вазыйфаны биләгән вакытка торак урыны бириү;

17) алкоголь, наркотик яисә башка токсик исереклек халәтендәге затларга ярдәм күрсәтү чараларын гамәлгә ашыру»;

3. 10 статьяда:

3.1. түбәндәгө эчтәлекле яңа унбишенче абзац өстәргә:

«инициативалы проектлар;»;

3.2. унбишенче абзацны уналтынчы абзац дип санарга;

4. II бүлеккә түбәндәгө эчтәлекле 15.1 статья өстәргә:

«15.1 статья. Инициатив проектлар

1. Жирлек халкы яисә аның өлеше өчен өстенлекле әһәмияткә ия чарапарны гамәлгә ашыру максатларында жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне яисә жирле үзидарә органнарына хәл итү хокуку бирелгән башка мәсьәләләрне хәл итү буенча инициатив проект кертелергә мөмкин. Инициатив проектлар гамәлгә ашырыла ала торган жирлек территориясенең бер өлешен билгеләү тәртибе Жирлек Советының норматив хокукий акты белән билгеләнә.

2. Инициатив проектны тәкъдим итүгә жирлек территориясендә яшәүче уналты яшькә житкән ун гражданнан да ким булмаган инициатив төркем, территориаль ижтимагый үзидарә органнары авыл торак пункты старостасы (алга таба - проект инициаторлары) хокуклы. Инициатив төркемнең минималь саны Жирлек Советының норматив хокукий акты белән киметлергә мөмкин. Жирлек Советының норматив хокукий акты нигезендә проект инициаторы булу хокуку шулай ук тиешле Жирлек территориясендә эшчәнлек алыш баручы башка затларга да бирелергә мөмкин.

3. Инициатив проектта түбәндәге мәгълүматлар булырга тиеш:

- 1) муниципаль берәмлек халкы яисә аның өлеше өчен өстенлекле әһәмияткә ия проблеманы тасвирламасы;
- 2) күрсәтелгән проблеманы хәл итү буенча тәкъдимнәрне нигезләү;
- 3) инициатив проектны гамәлгә ашыруның көтелгән нәтиҗәсен (көтелгән нәтижәләрен) тасвирлау;
- 4) инициатив проектны гамәлгә ашыруга кирәклө чыгымнарның алдан исәпләү;
- 5) инициатив проектны гамәлгә ашыруның планлаштырылган сроклары;
- 6) әлеге проектны гамәлгә ашыруда кызыксынган затларның планлаштырылган (мөмкин булган) финанс, мөлкәт һәм (яки) хезмәт белән катнашуы турында белешмәләр;
- 7) планлаштырылган инициатив түләүләр күләменнән тыш инициатив проектны гамәлгә ашыру өчен жирле бюджет акчаларын файдалану күздә тотылган очракта, аның күләмен күрсәтү;
- 8) Жирлек территориясенә яисә аның чикләрендә инициатив проект гамәлгә ашырылачак өлешенә жирлек Советының норматив хокукий актында билгеләнгән тәртип нигезендә күрсәтү;

9) Жирлек Советының норматив хокукий актында каралған башка белешмәләр.

4. Инициатив проект, Башкарма комитет каравына кертелгәнче, инициатив проект түрүнде фикер алышу, аның шәһәр халкы яки аның өлешенде яшәүче халық мәнфәттәренә туры килүен, инициатив проектны гамәлгә ашыруның максатка ярашлыгын билгеләү, шулай ук гражданнар жыелышы яки конференциясе тарафыннан инициатив проектка ярдәм итү түрүнде карар кабул итү максатларында гражданнар жыелышында яки конференциясендә, шул исәптән территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышында яки конференциясендә каралырга тиеш. Шул ук вакытта, бер жыелышта яки бер гражданнар конференциясендә берничә инициатив проект каралырга мөмкин.

Жирлек Советының норматив хокукий акты белән шулай ук гражданнарны сораштыру гражданнарның инициатив проектка теләктәшлек итү түрүндагы мәсьәлә буенча фикерен ачыклауны сорашып белешү, аларның имзаларын жыю юлы тәртибенде башкару каралырга мөмкин.

Проект инициаторлары Башкарма комитетка инициатив проектны гражданнар жыелышы яки конференциясе беркетмәсен, гражданнар арасында сораштыру нәтиҗәләрен һәм (яисә) шәһәр халкы яки аның өлешенде яшәүче халық тарафыннан инициатив проектны хуплауны раслаган имзалы кәгазыләр белән бергә тапшыралар.

5. Инициатив проектны Башкарма комитетка тапшыру түрүндагы мәгълумат инициатив проект кертелгәннән соң өч эш көне эчендә «Интернет» мәгълуматтелеоммуникация чөлтәрендә Мамадыш муниципаль районның рәсми сайтында бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш, анда әлеге статьяның З өлешенде күрсәтелгән белешмәләр, шулай ук проект инициаторлары түрүнде белешмәләр булырга тиеш. Бер үк вакытта гражданнар үзләренең кисәтүләрен һәм тәкъдимнәрен тәкъдим итү мөмкинлеге түрүнда, аларны тәкъдим итү срогоын күрсәтеп, башкарма комитетка хәбәр ителә. Үзләренең искәрмәләрен һәм тәкъдимнәрен уналты яшькә житкән жирлек халкы жибәрергә хокуклы. Күрсәтелгән мәгълуматны "Интернет" мәгълумат-телеоммуникация чөлтәрендә урнаштыру мөмкинлеге булмаган очракта, күрсәтелгән мәгълумат составына әлеге жирлек көргән муниципаль районның рәсми сайтында урнаштырыла. Авыл торак пункттарында күрсәтелгән мәгълумат авыл торак пункттарының старостасы тарафыннан гражданнарга житкерелергә мөмкин.

6. Инициатив проект Жирлек Башкарма комитеты тарафыннан аны керткән көннән алыш 30 көн эчендә мәжбүри каралырга тиеш. Муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты инициатив проектны карау нәтиҗәләре буенча түбәндәгә карарларның берсен кабул итә:

1) инициатив проектны хупларга һәм аның буенча эшне жирле бюджет түрүндагы караптарда каралған бюджет ассигнованиеләре чикләрендә жирле

бюджет проектын төзү һәм карау (жирле бюджет турындагы карага үзгәрешләр керту) тәртибе нигезендә тиешле максатларда дәвам итәргә;

2) инициатив проектны хуплаудан баш тартырга һәм инициатив проектны хуплаудан баш тарту сәбәпләрен күрсәтеп, аны проект инициаторларына кире кайтарырга.

7. Жирлек башкарма комитеты түбәндәге очракларның берсендә инициатив проектны хуплаудан баш тарту турында карар қабул итә:

1) инициатив проектны кертүнең һәм аны карауның билгеләнгән тәртибен үтәмәү;

2) инициатив проектның Россия Федерациясенең федераль законнары һәм башка норматив хокукий актлары, Татарстан Республикасы законнары һәм башка норматив хокукий актлары таләпләренә, жирлек Уставына туры килмәве;

3) жирле үзидарә органнарының кирәклө вәкаләтләре һәм хокуклары булмау сәбәпле, инициатив проектны гамәлгә ашыру мөмкинлеге булмау;

4) формалаштыру чыганагы инициатив түләүләр булмаган инициатив проектны гамәлгә ашыру өчен кирәклө чараплар күләмендә жирле бюджет акчалары булмау;

5) инициатив проектта тасвирланган проблеманы нәтиҗәләрәк ысул белән хәл итү мөмкинлеге булу;

6) инициатив проектны конкурс сайлавын узмаган дип тану.

8. Жирлекнең башкарма комитеты әлеге статьяның 7 өлешендәге 5 пунктында каралган очракта, проект инициаторларына инициатив проектны бергәләп эшиләп бетерергә, шулай ук компетенцияләре нигезендә аны башка муниципаль берәмлекнең яисә дәүләт органының жирле үзидарә органы каравына тәкъдим итәргә хокуклы.

9. Инициатив проектларны тәкъдим итү, кертү, фикер алышу, карау, шулай ук аларны конкурс нигезендә сайлап алуны үткәрү тәртибе Жирлек советы (Жирлек Советы вәкаләтләрен гамәлгә ашыруучы гражданнар жыены) тарафыннан билгеләнә.

10. Татарстан Республикасы бюджетыннан бюджетара трансферлар исәбеннән финанс ярдәме алу өчен тәкъдим ителә торган инициатив проектларга карата инициатив проектлар, инициатив проектларны карау тәртибе, шул исәптән аларга ярдәм итүдән баш тарту өчен нигезләр, мондый инициатив проектларны конкурс нигезендә сайлап алу тәртибе һәм критерийлары Татарстан Республикасы законы һәм (яисә) башка норматив хокукий акты нигезендә

билгеләнә. Бу очракта әлеге статьяның 3, 6, 7, 8, 9, 11, 12 өлешләрендәге таләпләр кулланылмый.

11. Муниципаль берәмлекнең Башкарма комитетына берничә инициатив проект кертелгән очракта, шул исәптән эчтәлеге буенча шундый ук өстенлекле проблемаларны тасвирлап, җирлекнең башкарма комитеты конкурс нигезендә сайлап алуны оештыра һәм бу хакта проектның инициаторларына хәбәр итә.

12. Инициатив проектларны конкурс нигезендә сайлап алуны үткәру коллегиаль органга (комиссиягә) йөкләнә, аны төзү һәм эшчәнлек тәртибе Ҙирлек Советының норматив хокукий акты белән билгеләнә. Коллегия органның (комиссиянең) составы Ҙирлекнең Башкарма комитеты тарафыннан төзелә. Мондый чакта коллегиаль орган (комиссия) әгъзаларының гомуми санының яртысы Ҙирлек Советы тәкъдимнәре нигезендә билгеләнергә тиеш. Проектның инициаторларына һәм аларның вәкилләренә конкурс нигезендә сайлап алуны уздырганда коллегиаль орган (комиссия) тарафыннан инициатив проектларны карауда катнашу һәм алар буенча үз позицияләрен бәян итү мөмкинлеге тәэммин итепергә тиеш.

13. Проектның инициаторлары, тиешле Поселение территориясендә яшәүче гражданнар жыены, жыельши яисә конференциясе тарафыннан вәкаләтләр бирелгән башка гражданнар, шулай ук Россия Федерациясе законнары белән билгеләнә торган башка затлар инициатив проектны гамәлгә ашыруны Россия Федерациясе законнарына каршы килми торган рәвешләрдә ижтимагый контролльне гамәлгә ашырырга хокуклы.

14. Инициатив проектны Ҙирлек Башкарма комитеты тарафыннан караутында, инициатив проектны гамәлгә ашыруның барышы турында, шул исәптән акчаларны куллану турында, аны гамәлгә ашыруда кызыксынуучы затларның мөлкәти һәм (яисә) хезмәт катнашу турында мәгълүмат, басылып чыгарга (халыкка җиткерергә) һәм Мамадыш муниципаль районның рәсми сайтында "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштырылырга тиеш. Инициатив проектны гамәлгә ашыру йомгаклары турында Ҙирлек Башкарма комитеты хисабы Инициатив проектны гамәлгә ашыру тәмамланган көннән алыш 30 календарь көн эчендә Мамадыш муниципаль районның рәсми сайтында "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә бастырылып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) һәм урнаштырылырга тиеш. Күрсәтелгән мәгълүматны "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштыру мөмкинлеге булмаган очракта, күрсәтелгән мәгълүмат составына әлеге Ҙирлек кергән муниципаль районның рәсми сайтында урнаштырыла. Авыл торак пунктларда күрсәтелгән мәгълүмат аывыл торак пунктларының старостасы тарафыннан гражданнарга җиткерелергә мөмкин.»;

5. 16 статьяда:

5.1. 9 өлешкә түбәндәгे эчтәлекле 7 пункт өстәргә:

«7) инициатив проект түрүнде фикер алышу һәм аны хуплау түрүндагы мәсьәлә буенча карар кабул итү.»;

5.2. түбәндәгे эчтәлекле 10.1 өлеш өстәргә:

«10.1. Территориаль ижтимагый үзидарә органнары проект инициаторлары буларак инициатив проектны тәкъдим итәргә мөмкин.»;

6. 19 статьяның 6 өлешенә түбәндәге эчтәлекле 4.1 пункт өстәргә:

«4.1) авыл торак пункттында яшәүчеләр өчен өстенлекле әһәмияткә ия мәсьәләләр буенча инициатив проект керту инициативасы белән чыгарга хокуклы;» ;

7. 21 статьяда:

7.1. 1 өлештә «ғәм жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары» сүzlәреннән соң «инициатив проектларны керту һәм аларны карау мәсьәләләре,» сүzlәрен өстәргә;

7.2. Түбәндәгे эчтәлекле 1.1 өлеш өстәргә:

«1.1. Инициатив проектлар керту һәм аларны карау мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышында уналты яшькә житкән тиешле территориядә яшәүчеләр катнашырга хокуклы. Инициатив проектларны керту мәсьәләләрен карау һәм тикшерү максатларында гражданнар жыелышын билгеләү һәм үткәрү тәртибе Жирлек Советы карары белән билгеләнә.»;

8. 23 статьяда:

8.1. 2.1 өлештә «торак пунктта яшәүчеләрнең» сүzlәреннән соң «(яисә аның территориясенең өлешләре)» сүzlәрен өстәргә;

8.2. 3 өлешкә түбәндәге эчтәлекле 5 пункт өстәргә:

«5) Жирлек составына керә торган торак пункт территориясе өлешендә Татарстан Республикасы законы нигезендә торак пункт территориясенең әлеге өлешендә гражданнарың үзара салым акчаларын керту һәм куллану мәсьәләссе буенча»;

8.3. 4 өлештә «гражданнар» сүzenнән соң «, моңа «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары түрүнда» 2003 елның 06

октябрендеге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 статьясындагы 1 өлешенең 4.3 пунктында каралған очрак керми» сұzlәрен өстәргә;

8.4. Түбәндәге эчтәлектәге 4.1 пункт белән тулыландырырга:

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, № 131-ФЗ Федераль законның 25.1 статьясындагы 1 өлешенең 4.3 пунктында каралған гражданнар жылены, кимендә 10 кеше булган торак пункт территориясенең тиешле өлешендә яшәүчеләр төркеме инициативасы белән, жирлек Советы тарафыннан чакырыла ала.

Гражданнарның үзара салым акчаларын керту һәм куллану мәсьәләсе буенча гражданнар жылены үткәрелергә мөмкин жирлек составына керүче торак пункт территориясенең бер өлешенең чикләрен билгеләү критерийлары Татарстан Республикасы законы белән билгеләнә.»;

9. 24 статьяда:

9.1. 2 өлешкә түбәндәге эчтәлекле жәмлә өстәргә:

«Гражданнарның инициативалы проектка ярдәм итү турындағы фикерен ачыклау мәсьәләсе буенча үткәрелгән сораштыруды уналты яшькә житкән инициативалы проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителгән жирлек яки аның өлешендә яшәүчеләр катнашырга хоқуклы..»;

9.2. 3 өлешкә түбәндәге эчтәлекле 3 пункт өстәргә:

«3) уналты яшькә житкән жирлектә яисә аның өлешендә яшәүчеләрнең, әлеге инициатив проектка ярдәм итү турында гражданнарның фикерен ачыклау өчен гамәлгә ашыру тәкъдим ителә»;

9.3. 5 өлештә:

9.3.1 абзацта «Жирлек советы. Каарда» сұzlәрен «Жирлек советы» сұzlәренә алмаштырырга. Гражданнар арасында сораштыру үткәрү өчен «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрендәге <http://mamadysh.tatarstan.ru>. рәсми сайты кулланыла ала. Каарда»;

9.3.2. Түбәндәге эчтәлекле 6 пункт өстәргә:

«6) «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрендә Мамадыш муниципаль районның рәсми сайтыннан файдаланып гражданнардан сораштыру үткәрелгән очракта, сораштыруды катнашучыларны идентификацияләү тәртибе.»;

9.4. 7 өлешнең 1 пунктында «яисә Жирлектә яшәүчеләрне» сұzlәрен өстәргә.»;

10. 31 статьяда «Россия Федерацииндээ жирле үзидарэ оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендэгэ 131-ФЗ номерлы Федеरаль законда башкасы каралмаган булса» сүзлэрэн өстэргэ;

11. 44 статьяда:

11.1. 5 пунктта «Россия Федерацииндээ жирле үзидарэ оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендэгэ 131-ФЗ номерлы Федеरаль законда башкасы каралмаган булса» сүзлэрэн өстэргэ.;

11.2. түбэндэгэ редакциядэгэ 5.1 пункт өстэргэ:

«5.1. Жирлек башлыгы түбэндэгелэргэ хокуклы түгел:

- 1) дэүлэт хакимиите органнарында һәм жирле үзидарэ органнарында башка вазыйфалар билэргэ;
- 2) шәхсән яисә ышанычлы затлар аша эшқуарлык эшчәнлеге белән шөгыльләнергэ;
- 3) укытучы, фәнни һәм башка иҗат эшчәнлегеннән тыш, башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнергэ. Шул ук вакытта укытучылар, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлек бары тик чит дэүләтләр, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданнары һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары исәбеннән генә финансслана алмый, әгәр Россия Федерациисенең халыкара шартнамәләрендә, Россия Федерациисе законнарында яисә чит дэүләтләрнең дэүлэт органнары, халыкара яисә чит ил оешмалары белән федераль дэүлэт хакимиите органнарының үзара нигезендэ килешүләрдә башкасы каралмаган булса;
- 4) федераль законнарда башкасы каралмаган булса, дэүлэт хакимиите органнарында һәм жирле үзидарэ органнарында өченче затлар эшләре буенча ышанычлы яисә башка вәкил булырга;
- 5) хезмәт эшчәнлеге өчен генә билгеләнгән мәгълүматны, матди-техник, финанс һәм мәгълүмати тәэмин итү чараларын хезмәткә карамаган максатларда файдаланырга;
- 6) дайми нигездэ Жирлек башлыгы вазыйфасын биләүче зат буларак бастырып чыгарылган һәм чыгыш ясаган өчен гонорарлар алырга;
- 7) Россия Федерациисе законнарында каралмаган хезмәт (вазыйфа) бурыйчарын үтәүгэ бәйле рәвештә акчалата һәм башка бүләкләүләр (ссудалар, акчалата һәм бүтән төрле бүләкләүләр, хезмәтләр, күцел ачу, ял итү, транспорт чыгымнары өчен түләү) һәм физик һәм юридик затлардан бүләкләр алырга. Беркетмә чараларына, хезмәт командировкаларына һәм башка рәсми чараларга бәйле рәвештә алынган бүләкләр жирлек жирлегенең милке дип таныла һәм акт буенча муниципаль органга тапшырыла. Жирлек башлыгы вазыйфасын биләгән зат беркетмә чарасына, хезмәт командировкасына һәм башка рәсми чарага бәйле

рәвештә алынган бүләкне Россия Федерациясе норматив хокукий актларында билгеләнгән тәртиптә сатып алырга мөмкин;

8) билгеләнгән тәртипкә карамастан чит дәүләтләрнең, халыкара оешмаларның, сәяси партияләрнең, бүтән ижтимагый берләшмәләрнең һәм башка оешмаларның мактаулы һәм махсус исемнәрен, бүләкләрен һәм бүтән мактау билгеләрен (фән һәм спорт өлкәләреннән тыш) кабул итәргә;

9) физик һәм юридик затлар акчалары исәбеннән, Россия Федерациясе законнары нигезендә башкарыла торган хезмәт командировкаларыннан тыш, Россия Федерациясе дәүләт органнары, Татарстан Республикасы дәүләт органнары яисә муниципаль органнар белән чит дәүләтләрнең дәүләт яисә муниципаль органнары, халыкара яисә чит ил оешмалары белән килешүләр буенча Россия Федерациясе чикләреннән хезмәт командировкаларына барырга;

10) әгәр Россия Федерациясенең халыкара шартнамәләрендә, Россия Федерациясе законнарында яисә дәүләт хакимиятенең федераль органнарының чит дәүләтләрнең дәүләт органнары, халыкара яисә чит ил оешмалары белән үзара мәнәсәбәтләрендә башкасы каралмаган булса, чит ил коммерциячел булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының һәм Россия Федерациясе территорияндә аларның структур бүлекчәләренең башка органнары составына керергә;

11) хезмәт бурычларын үтәүгә бәйле булмаган максатларда федераль закон нигезендә хезмәт вазыйфаларын үтәүгә бәйле рәвештә мәгълүм булган чикле мәгълүматтан файдалануга кертелгән белешмәләрне фаш итәргә яисә кулланырга.

12) түбәндәге очраклардан тыш коммерция яисә коммерциягә карамаган оешма белән идарә итүдә катнашу:

а) сәяси партия, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, жирлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлау органы тарафыннан түләүсез Идарәдә катнашу, башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчемсез милек милекчеләр ширкәтенең гомуми жыелышында (конференция) катнашу;

б) коммерциягә карамаган оешма идарәсендә (сәяси партия идарәсендә катнашудан тыш, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, жирлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайланулы органы тарафыннан, Жирлек сайлау комиссиясе аппаратында, съездда (конференциядә) яисә башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчемсез мөлкәт милекчеләре ширкәтенең гомуми жыелышында катнашудан тыш) Татарстан Республикасы законында билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы Президентына (Татарстан Республикасы министрына) алдан хәбәр итеп, түләүсез нигездә катнашу;

в) Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре Советында, муниципаль берәмлекләрнең башка берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында Жирлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тапшыру;

г) жирлек исеменнән оешманы гамәлгә куючы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру тәртибен яисә муниципаль милектә булган акцияләр (устав капиталындагы өлешиләр) белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукый актлар нигезендә жирлекнең идарә органнарында һәм Ревизия комиссиясендә, гамәлгә куючы (акционер) булган оешманың идарә итү органнарында һәм Ревизия комиссиясендә жирлек мәнфәгатьләрен бушлай тәкъдим итү);
д) федераль законнарда каралган башка очраклар.»;

12.46 статьяда:

12.1. 8 пунктны «әгәр дә «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда башкача каралмаган булса.» сүzlәрен өстәп тулыландырыга;

12.2. киләсе эчтәлектәге 8.1 пункт өстәргә:

« 8.1. Үз вәкаләтләрен дайми нигездә башкаручы жирлек башлыгы урынбасары хокуклы түгел:

- 1) дәүләт хакимиите органнарында һәм жирле үзидарә органнарында башка вазыйфалар биләргә;
- 2) шәхсән яисә ышанычлы затлар аша эшкуарлык эшчәnlеге белән шөгыльләнергә;
- 3) укытучы, фәнни һәм башка иҗат эшчәnlегеннән тыш, башка түләүле эшчәnlек белән шөгыльләнергә. Шул ук вакытта укытучылар, фәнни һәм башка иҗади эшчәnlек бары тик чит дәүләтләр, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданнары һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары исәбеннән генә финанслана алмый, әгәр Россия Федерациясeneң халыкара шартнамәләрендә, Россия Федерациисе законнарында яисә чит дәүләтләрнең дәүләт органнары, халыкара яисә чит ил оешмалары белән федераль дәүләт хакимиите органнарының үзара нигезендә килешүләрдә башкасы каралмаган булса;
- 4) федераль законнарда башкасы каралмаган булса, дәүләт хакимиите органнарында һәм жирле үзидарә органнарында өченче затлар эшләре буенча ышанычлы яисә башка вәкил булырга;
- 5) хезмәт эшчәnlеге өчен генә билгеләнгән мәгълүматны, матди-техник, финанс һәм мәгълүмати тәэмин итү чараларын хезмәткә карамаган максатларда файдаланырга;
- 6) дайми нигездә Жирлек башлыгы вазыйфасы урынын биләүче зат буларак бастырып чыгарылган һәм чыгыш ясаган өчен гонорарлар алырга;
- 7) Россия Федерациисе законнарында каралмаган хезмәт (вазыйфа) бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә акчалата һәм башка бүләкләүләр (ссудалар, акчалата һәм бүтән төрле бүләкләүләр, хезмәтләр, күцел ачу, ял итү, транспорт чыгымнары өчен түләү) һәм физик һәм юридик затлардан бүләкләр алырга. Беркетмә

чараларына, хезмәт командировкаларына һәм башка рәсми чараларга бәйле рәвештә алынган бүләкләр жирлек жирлегенең милкә дип таныла һәм акт буенча муниципаль органга тапшырыла. Жирлек башлыгы вазыйфасы урынын биләгән зат беркетмә чарасына, хезмәт командировкасына һәм башка рәсми чарага бәйле рәвештә алынган бүләкне тапшыргач, Россия Федерациясе норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә сатып алырга мөмкин;

8) билгеләнгән тәртипкә карамастан чит дәүләтләрнең, халықара оешмаларның, сәяси партияләрнең, бүтән ижтимагый берләшмәләрнең һәм башка оешмаларның мактаулы һәм махсус исемнәрен, бүләкләрен һәм бүтән мактау билгеләрен (фән һәм спорт өлкәләреннән тыш) кабул итәргә;

9) физик һәм юридик затлар акчалары исәбеннән, Россия Федерациясе законнары нигезендә башкарыла торган хезмәт командировкаларыннан тыш, Россия Федерациясе дәүләт органнары, Татарстан Республикасы дәүләт органнары яисә муниципаль органнар белән чит дәүләтләрнең дәүләт яисә муниципаль органнары, халықара яисә чит ил оешмалары белән килешүләр буенча Россия Федерациясе чикләреннән хезмәт командировкаларына китү;

10) әгәр Россия Федерациясенең халықара шартнамәләрендә, Россия Федерациясе законнарында яисә дәүләт хакимиятенең федераль органнарының чит дәүләтләрнең дәүләт органнары, халықара яисә чит ил оешмалары белән үзара мөнәсәбәтләрендә башкасы карапмаган булса, чит ил коммерциячел булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының һәм Россия Федерациясе территорияндә аларның структур бүлекчәләренең башка органнары составына керергә;

11) хезмәт бурычларын үтәүгә бәйле булмаган максатларда федераль закон нигезендә хезмәт вазыйфаларын үтәүгә бәйле рәвештә мәгълүм булган чикле мәгълүммәттән файдалануга кертелгән белешмәләрне фаш итәргә яисә кулланырга.

12) коммерция яисә коммерциягә карамаган оешма белән идарә итүдә катнашу, түбәндәгә очраклардан тыш:

а) сәяси партия, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, жирлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлау органы тарафыннан түләүсез Идарәдә катнашу, башка ижтимагый оешмалары, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчемсез милек милекчеләр ширкәтенең гомуми жыелышында (конференция) катнашу;

б) коммерциягә карамаган оешма идарәсендә (сәяси партия идарәсендә катнашудан тыш, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, жирлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайланулы органы тарафыннан, Жирлек сайлау комиссиясе аппаратында, съездда (конференциядә) яисә башка ижтимагый оешмалары, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчемсез мөлкәт милекчеләре ширкәтенең гомуми жыелышында катнашудан тыш) Татарстан Республикасы законында билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы Президентына

(Татарстан Республикасы министрына) алдан хәбәр итеп, түләүсез нигездә катнашу;

в) Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре Советында, муниципаль берәмлекләрнең башка берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында жирлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә яклау;

г) жирлек исеменнән оешманы гамәлгә куючы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру тәртибен яисә муниципаль милектә булган акцияләр (устав капиталындагы өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукий актлар нигезендә жирлекнең идарә органнарында һәм Ревизия комиссиясендә, гамәлгә куючы (акционер) булган оешманың идарә итү органнарында һәм Ревизия комиссиясендә жирлек мәнфәгатьләрен бушлай тәкъдим итү);

д) федераль законнарда каралган башка очраклар.»

13.50 статьяда:

13.1.1 өлешендәге 3 пунктын түбәндәгә эчтәлекле абзац өстәргә:

«Россия Федерациясе граждан законнары нигезендә үз белдеге белән төзелгән корылманы сүтү, үз белдеген белән корылган корылманы сүтү яки аны рөхсәт ителгән төзелеш параметрларына туры китерү, үзгәртеп кору, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре, территорияне планлаштыру документлары, яисә федераль законнарда билгеләнгән капиталь төзелеш объектлары параметрларына мәжбүри таләпләр белән тәңгәлләштерү турында караплар кабул итә.»;

13.2. 2 өлешкә түбәндәгә эчтәлекле абзацлар өстәргә:

«участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә һәм аның гайлә өгъзаларына вазыйфа хезмәткәре күрсәтелгән вазыйфасы биләгән вакытка торак урыны бирә;

- алкоголь, наркотик яисә башка исереклек халәтендәге затларга ярдәм күрсәтү чараларын гамәлгә ашыра.»;

14. 59 статьяның 1 өлешен түбәндәгә эчтәлекле абзац өстәргә:

«Жирлек Советы депутатына үз вәкаләтләрен дайми булмаган рәвештә гамәлгә ашыру өчен тулаем алганда айга алты эш көне тәшкил иткән чорга эш урынын(вазыйфасын) саклап калу гарантияләнә.»

15. 80 статьяның 3 өлешен түбәндәгә редакциядә бәян итәргә:

« Жирлек Советының тиешле бюджет керемнәренең гомуми күләмен үзгәртүгә китерә торган һәм бюджет турындагы карап проектын жирлек Советына

керткәннән соң кабул ителгән муниципаль норматив хокукий актлары агымдагы финанс елына һәм план чорына бюджетка үзгәрешләр керткәндә Чираттагы финанс елында исәпкә алына.»;

16. 82 статья:

16.1. 1 өлештә «торак пункт» сүzlәреннән соң «(яисә аның территориясенең бер өлеше)» сүzlәрен өстәргә;

16.2. 2 өлештә «һәм 4.1» сүzlәрен «, 4.1 һәм 4.3» сүzlәренә алмаштырырга.

17. XIII бүлеккә түбәндәгे редакциядә 82.1 статьясын өстәргә:

«82.1 статья. Инициатив проектларны гамәлгә ашыруны финанс яғыннан һәм башкача тәэммин итү

1. «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәгэ 131-ФЗ номерлы (09.11.2020 редакциясендә) Федераль законның 26.1 статьясында каралган инициатив проектларны гамәлгә ашыруны финанс белән тәэммин итү чыганагы булып, муниципаль берәмлекнең тиешле чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәэммин итү максатларында Татарстан Республикасы бюджетыннан бирелгән инициатив түләүләр һәм (яисә) бюджетара трансферлар күләмнәрен исәпкә алып, инициатив проектларны гамәлгә ашыруга жирле бюджет турында карап белән каралган бюджет ассигнованиеләре тора.

2. Инициатив түләүләр дигәндә, конкрет инициативалы проектларны гамәлгә ашыру максатларында Россия Федерациясе законнары нигезендә ирекле нигездә түләнә торган һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә жирле бюджетка күчерелә торган гражданнарның, индивидуаль эшкуарларның һәм төзелгән юридик затларның акчалашыла.

3. Инициатив проект гамәлгә ашырылмаган очракта, инициатив түләүләр аларны жирле бюджетка күчергән затларга (шул исәптән оешмаларга) кире кайтарылырга тиеш. Инициатив проектны гамәлгә ашыру нәтижәләре буенча инициатив проектны гамәлгә ашыру максатларында файдаланылмаган инициатив түләүләрнең калган өлеше булган очракта, күрсәтелгән түләүләр аларны жирле бюджетка күчергән затларга (шул исәптән оешмаларга) кире кайтарылырга тиеш.

Жирле бюджетка күчерелгән затларга (шул исәптән оешмаларга) кире кайтарылырга тиешле инициатив түләүләр суммаларын исәпләү һәм кире кайтару тәртибе Советның норматив хокукий акты (Совет вәкаләтләрен гамәлгә ашыруучы гражданнар жыенең каары) белән билгеләнә.

4. Инициатив проектларны гамәлгә ашыру шулай ук кызыксынган затларның ихтыярый мөлкәти һәм (яисә) хезмәт белән катнашу рәвешендә дә тәэмин ителергә мөмкин.»;

83 статьяның 1 өлешенә түбәндәге редакциядә абзац өстәргә:

«Муниципаль эчке үзләштерүләр (заимствования) дигәндә, муниципаль кыйммәтле кәгазыләрне урнаштыру юлы белән һәм Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан һәм кредит оешмаларыннан кредитлар рәвешендә заем акчаларыннан жирле бюджетка Жирлек исеменнән муниципаль кыйммәтле кәгазыләрне урнаштыру юлы белән жәлеп итү күздә тотыла, алар буенча Россия Федерациясе валютасында белдерелгән заемщик буларак Жирлекнән бурыч йөкләмәләре туа.».